

Metod för att visa entydighet hos lösningar till ett randvärdesproblem.

Ex. Visa att problemet

$$\begin{cases} \frac{\partial u}{\partial t} - \Delta u = f(x) & \text{i } \Omega \times (0, T) \\ u(x, 0) = g(x) & \text{i } \Omega \\ u = h(x) & \text{på } \partial\Omega \times (0, T) \end{cases}$$

har högst en lösning $u(x, t)$. Antag att det finns två lösningar u_1 och u_2 . Sätt

$\tilde{u}(x, t) = u_1(x, t) - u_2(x, t)$. Då uppfyller $\tilde{u}$:

$$\begin{cases} \frac{\partial \tilde{u}}{\partial t} - \Delta \tilde{u} = 0 & \text{i } \Omega \times (0, T) \\ \tilde{u}(x, 0) = 0 & \text{i } \Omega \\ \tilde{u} = 0 & \text{på } \partial\Omega \times (0, T) \end{cases} \quad (\square)$$

Multiplikera ekr. med $\tilde{u}$ och integrera över Ω :

$$\int_{\Omega} \left(\frac{\partial \tilde{u}}{\partial t} - \Delta \tilde{u} \right) \tilde{u} dx = 0 \Rightarrow \int_{\Omega} \frac{\partial \tilde{u}}{\partial t} \tilde{u} dx - \int_{\Omega} (\Delta \tilde{u}) \tilde{u} dx = 0$$

$$\int_{\Omega} \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{1}{2} \tilde{u}^2 \right) dx + \int_{\Omega} \nabla \tilde{u} \cdot \nabla \tilde{u} dx + \int_{\partial\Omega} \tilde{u} (\nabla \tilde{u} \cdot \hat{n}) dS = 0$$

Part int, Lemma 1, F12

$$\frac{d}{dt} \int_{\Omega} \frac{1}{2} \tilde{u}^2 dx + \int_{\Omega} |\nabla \tilde{u}|^2 dx = 0$$

Låt $E(t) = \int_{\Omega} \frac{1}{2} \tilde{u}^2 dx$ ("Energim")

Då gäller $E(t) \geq 0$ och

$$\frac{dE}{dt} = - \int_{\Omega} |\nabla \tilde{u}|^2 dx \leq 0$$

$$\Rightarrow E(t) \leq E(0) = \int_{\Omega} \frac{1}{2} (\tilde{u}(x, 0))^2 dx = 0 \quad (\square)$$

Alltså $E(t) = 0 \quad \forall t \in [0, T] \Rightarrow$

$$\tilde{u}(x, t) = 0 \Rightarrow u_1 = u_2 \quad \text{v.s.v.}$$

Ex. Visa att problemet

$$\begin{cases} \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} - \Delta u = 0 & \text{i } \Omega \times (0, T) \\ u(x, 0) = 0 & \text{i } \Omega \\ \frac{\partial u}{\partial t}(x, 0) = 0 & \text{i } \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega \times (0, T) \end{cases} \quad (*)$$

endast har lösningen $u = 0$.

1) Uppenbarligen är $u = 0$ en lösning.

2) Antag att det finns en lösning $u \neq 0$.

Definiera energin hos lösningen som

$$E(t) = \int_{\Omega} \frac{1}{2} \left(\frac{\partial u}{\partial t} \right)^2 + \frac{1}{2} |\nabla u|^2 dx$$

Av begynnelsevillkoren följer att

$$E(0) = 0. \text{ Dessutom}$$

$$\frac{dE}{dt} = \frac{d}{dt} \int_{\Omega} \frac{1}{2} \left(\frac{\partial u}{\partial t} \right)^2 + \frac{1}{2} |\nabla u|^2 dx$$

$$= \int_{\Omega} \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{1}{2} \left(\frac{\partial u}{\partial t} \right)^2 \right) + \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{1}{2} |\nabla u|^2 \right) dx$$

$$= \frac{1}{2} \cdot 2 \frac{\partial u}{\partial t} \cdot \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} + \frac{1}{2} \cdot 2 \nabla u \cdot \frac{\partial}{\partial t} (\nabla u)$$

För $v(t) \in \mathbb{R}^n$ är $\frac{d}{dt} |v|^2 = \frac{d}{dt} (v \cdot v) = (v') \cdot v + v' \cdot v = 2v' \cdot v = 2v \cdot v'$

$$= \int_{\Omega} \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} \cdot \frac{\partial u}{\partial t} + \nabla u \cdot \nabla \left(\frac{\partial u}{\partial t} \right) dx$$

Partiell integration (Lemma 1, F12)

$$= \int_{\Omega} \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} \cdot \frac{\partial u}{\partial t} - \Delta u \cdot \frac{\partial u}{\partial t} dx + \int_{\partial\Omega} \frac{\partial u}{\partial t} (\nabla u \cdot \hat{n}) dS$$

$$\left(\frac{\partial^2 u}{\partial t^2} - \Delta u \right) \frac{\partial u}{\partial t} = 0 \text{ enligt } (*)$$

$$= \int_{\partial\Omega} \frac{\partial u}{\partial t} (\nabla u \cdot \hat{n}) dS$$

= 0 eftersom $u = 0$ på $\partial\Omega \times (0, T) \Rightarrow \frac{\partial u}{\partial t} = 0$ på $\partial\Omega \times (0, T)$

$$= 0$$

$$\text{Alltså } E(t) = E(0) = 0 \Rightarrow \frac{\partial u}{\partial t} = 0, \nabla u = 0 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \boxed{u = 0} \quad \text{v.s.v.}$$

Antag att vi vill bestämma extremer
till funktionalen

$$J(u) = \int_{\Omega} L(x, u, \nabla u) dx \quad u \in C^2(\bar{\Omega}).$$

där $\Omega \subset \mathbb{R}^n$ och $u: \bar{\Omega} \rightarrow \mathbb{R}$.

$$J(u+h) - J(u) = \int_{\Omega} \underbrace{L(x, u+h, \nabla u + \nabla h) - L(x, u, \nabla u)}_{\frac{\partial L}{\partial u} h + \sum_{i=1}^n \frac{\partial L}{\partial u_{x_i}} \frac{\partial h}{\partial x_i} + O(|h|^2 + |\nabla h|^2)} dx$$

Alltså blir differential av J i "punkten" u :

$$\delta_u J(h) = \int_{\Omega} \frac{\partial L}{\partial u} h + \sum_{i=1}^n \frac{\partial L}{\partial u_{x_i}} \frac{\partial h}{\partial x_i} dx$$

Om $h \in C_c^\infty(\Omega)$ kan vi integrera partiellt

$$\delta_u J(h) = \int_{\Omega} \left(\frac{\partial L}{\partial u} - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} \left(\frac{\partial L}{\partial u_{x_i}} \right) \right) h dx$$

$$\delta_u J(h) = 0 \quad \forall h \in C_c^\infty(\Omega) \Rightarrow$$

$$\boxed{\frac{\partial L}{\partial u} - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} \left(\frac{\partial L}{\partial u_{x_i}} \right) = 0 \quad i \Omega} \quad (\text{Euler-Lagrange})$$

Ex. Dirichlets princip: Antag att u
minimerar funktionalen

$$J(u) = \int_{\Omega} \frac{1}{2} |\nabla u|^2 - f(x)u dx$$

över alla u s.a. $u=0$ på $\partial\Omega$. Då
är u en lösning till

$$\begin{cases} -\Delta u = f(x) & i \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega. \end{cases}$$

Bev. $L(x, u, \nabla u) = \frac{1}{2} |\nabla u|^2 - f(x)u$.

Euler-Lagrange:

$$\frac{\partial L}{\partial u} - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} \left(\frac{\partial L}{\partial u_{x_i}} \right) = 0 \quad \Rightarrow$$

$$-f(x) - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} \left(\frac{\partial u}{\partial x_i} \right) = 0 \quad \Leftrightarrow$$

$$-f(x) - \Delta u = 0 \quad \text{v.s.v.}$$

Ex. Egenvärdesproblemet: Antag att u
minimerar funktionalen

$$J(u) = \int_{\Omega} \frac{1}{2} |\nabla u|^2 dx$$

över alla u s.a. $u=0$ på $\partial\Omega$ och

$$\int_{\Omega} |u|^2 dx = 1 \quad (\text{bivillkor}).$$

Då uppfyller u

$$\begin{cases} -\Delta u = \lambda u & i \Omega \\ u = 0 & \text{på } \partial\Omega. \end{cases}$$

Bev. För att hantera bivillkoret sät

$$L(x, u, \nabla u) = \frac{1}{2} |\nabla u|^2 - \frac{\lambda}{2} u^2$$

Euler-Lagrange:

$$\frac{\partial L}{\partial u} - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} \left(\frac{\partial L}{\partial u_{x_i}} \right) = 0 \quad \Leftrightarrow$$

$$-\lambda u - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} \left(\frac{\partial u}{\partial x_i} \right) = 0 \quad \Leftrightarrow$$

$$-\lambda u - \Delta u = 0 \quad \text{v.s.v.}$$

Ex. Vågekvationen: Antag att u minimerar
funktionalen

$$J(u) = \int_0^T \int_{\Omega} \frac{1}{2} \rho u_t^2 - \frac{c^2}{2} |\nabla u|^2 dx dt$$

över alla u s.a. $u=0$ på $\partial\Omega \times (0, T)$.

$$L(t, x, u, u_t, \nabla u) = \frac{1}{2} \rho u_t^2 - \frac{c^2}{2} |\nabla u|^2$$

$$\frac{\partial L}{\partial u} - \frac{\partial}{\partial t} \left(\frac{\partial L}{\partial u_t} \right) - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} \left(\frac{\partial L}{\partial u_{x_i}} \right) = 0 \quad (\text{Euler-Lagrange})$$

$$0 - \frac{\partial}{\partial t} (\rho u_t) - \sum_{i=1}^n \frac{\partial}{\partial x_i} (-c^2 \frac{\partial u}{\partial x_i}) = 0 \quad \Leftrightarrow$$

$$-\rho \frac{\partial^2 u}{\partial t^2} + c^2 \Delta u = 0 \quad (\text{vågekvationen!})$$